

מכירת קרקעות חקלאיות בגליל לידיים זרות – רשת ב', יומן השבוע עם ענת דוידוב, 15.8.09

ענת דוידוב: תחקיר מיוחד של קול ישראל חושף היום, מאות דונם של אדמות חקלאיות במושבות הגליל נמכרו לגורמים עויינים במימון אילי הון מסעודיה קטאר ומדינות אחרות במפרץ הפרסי. מצוקה כלכלית שעליה נקלעו חקלאים רבים הביאה אותם להחלטה על מכירת הקרקעות לגורמים הללו, ראש מועצת ראש פינה פנה למקרקעי ישראל ולקרן הקיימת והציע שיקנו את האדמות אבל איש לא הרים את הכפפה. "נגמרה הציונות ונגמרה המדינה" אומר חקלאי ותיק במטולה שכואב את עסקאות המכירה. התחקיר הזה של כתבנו לענייני חקלאות שמעון וילנאי.

שמעון וילנאי: חלום דורות למדינה עצמאית על קרקע של מתיישבים יהודיים שזכו לה בירושה מדור לדור הולך ומתמסמס לנגד עניינו. המצוקה הכלכלית שעליה נקלעו חקלאים רבים גם במושבות הגליל, גרמה לכך שהם הציעו את אדמות הקניין הפרטי שלהם לכל המרבה במחיר אך לא לאחיהם היהודיים והישראליים שיישבו את הארץ הזאת, אלא לגורמי חוץ, גם עוינים, מסעודיה וממדינות אחרות במפרץ הפרסי. קשר של שתיקה אופף את כל מי שאתה שואל, אנשי עמל בשטח, מוסדות חקלאיים מובילים וגם שרי ישראל האמונים על אדמות הלאום והחקלאות מתחמקים מאחריות ואינם מוכנים להגיב. ראש המועצה האזורית מבואות חרמון, בני בן מובחר, התבטא לאחרונה שעשרות דונם של אדמות הגליל הרשומים בטאבו נמכרו לתושבי חוץ כהגדרתו, בקולו שלו הוא סירב לומר זאת, "יפגעו בי, יחסלו אותי..." אמר לנו. יואל זילברמן, שמקים בימים אלו את ארגון השומר החדש להגן על השטחים החקלאיים מפני גניבות פריצות וחבלות זדוניות מכיר מקרוב את הנושא הכאוב.

יואל זילברמן: יש מכירות רבות מאוד ונטישות שטחים גדולות מאוד, זה דבר שקורה במקביל. אנו נמצאים בדור שמה שמעניין אותו זה כסף ונדל"ן אז זה מבלבל את כולנו.

שמעון וילנאי: יואל זילברמן, המתגורר במצפה סנדו בגליל, יודע מה שאחרים יודעים ואינו חושש לדבר בגלוי.

יואל זילברמן: אנחנו יודעים בוודאות על מקומות שבהם מכרו שטחים, כאן באזור הגליל התחתון ובאזורים אחרים, אנחנו יודעים שמגיע לפה כסף שהוא לא כסף שצמח פה במדינה אלא זה כסף שהגיע מערב הסעודית ומקטאר בחלק מהמקרים אנחנו גם יודעים מי זה האנשים שקונים את השטחים ובעבור מי קונים אותם, בעבור אלו תנועות ואלו ארגונים, לצערי הרב. כל הסיפור הזה הוא חלק מאותה תופעה. שחקלאים, בוקרים שפשוט מתייאשים ונחלשו ואין להם את היכולת והכוחות להחזיק בשטח גם מבחינה כלכלית וגם מבחינת העומס שמוטל עליהם, מהצד השני מדובר ללא ספק במאות דונמים שנמצאים תחת סכנה תחת מכירה לגורמים שהם אינם ישראלים. הסרטן של המדינה. לדעתי, יותר גרוע מאיראן, יותר גרוע מעזה, ויותר גרוע גם מלבנון. זה הסיפור הבא של מדינת ישראל.

שמעון וילנאי: ניסיתי לדובב חקלאים בראש פינה. "למה זה צריך לעניין את המדינה וההתקשורת מה עשיתי עם האדמה שלי....", השיב לי אחד מהם ותיק ביישוב וטרק את הטלפון. ראש המועצה המקומית ראש פינה, אביהוד רסקי, מתקשה לעכל את מה שחוללו חקלאים במושבה.

אביהוד רסקי: החקלאים שנקלעו לקשיים כלכליים לא נותרה בהם ברירה והם החליטו למכור את הקרקעות שלהם בכדי שיוכלו להמשיך לנהל את החיים התקינים שלהם, ובאמת הגיעו גורמים זרים שלא ממדינת ישראל, העלתי את הנושא הזה גם בפני הקרן הקיימת לישראל וגם בפני מנהל מקרקעי ישראל ואמרתי להם שצריך לקום איזה גוף שיפקח ויראה שקרקעות של חקלאים במדינה שלנו ישארו במדינת ישראל ולא יעברו לידיים זרות, אבל לצערי לא הרימו את הכפפה ולא פעלו בנושא הזה, וקרקעות של חקלאים בגליל באזור שלנו נמכרות ולא ישארו בסוף בידי תושבי מדינת ישראל. אני לא יודע להגיד את ההיקף אבל זה תופעה שמזדחלת לאט לאט ואנשים רואים שאחרים מוכרים ומי שצריך כסף אז החיים יותר חזקים המציאות היא כזו

שאנשים פשוט עומדים ומוכרים, וזו תופעה מאוד מאוד מדאיגה. אנחנו נשאר בסוף עם חבל ארץ יפה בגליל אבל לא בטוח שעם אדמות שיהיו בידי תושבי הגליל

שמעון וילנאי: ניסית לדבר עם חקלאים בראש פינה שלא ייעשו את הצעד החריג הזה?

אביהוד רסקי: ניסינו, התאספנו חקלאים בראש פינה והעלנו את הנושא הזה ויש באמת הרבה חקלאים שהם גם אפילו שמצבם הכלכלי לא טוב הם לא ימכרו אדמות לגורמים זרים, יש יש בהחלט אנשים שהם באופי ציונים ולא ימכרו קרקעות. מי שמכר מכר בסכומים גבוהים ואתה יודע בין קונה מרצון למוכר מרצון כל אחד עושה את השיקול הכלכלי שלו. בהיעדר מדיניות מוכוונת או בהיעדר רצון של המדינה לפעול בנושא אז כל אחד כטוב בעיניו. אין פיקוח גם לא של רשות מקומית מי מוכר למי קרקע או בית, זה לא עובר איזה הליך מסוים של בקרה או החלטה או פיקוח כזה או אחר, בדיעבד אתה שומע על עסקאות שמבוצעות באזור וזה תופעה מדאיגה.

שמעון וילנאי: איך אתה חי עם התחושה הזאת שאדמות שנרכשו בידי אבות אבותיהם של החקלאים במושבות הגליל אותם קרקעות הולכות לידיים זרות לא ישראליות לא יהודיות כנראה במימון של גורמים במפרץ הפרסי.

אביהוד רסקי: תחושה רעה מאוד.

שמעון וילנאי: ממנהל מקרקעי ישראל נמסר שאין להם סיבה להתערב שכן מדובר בקרקע פרטית של חקלאים, רק על קרקעות של המנהל חל עליהן איסור מכירה לזרים ונדרש אישור מיוחד לכך. ראש ארגון הבוקרים מגדלי הבקר לבשר, חיים דין ניסה למנוע את מכירת האדמות לגורמים זרים.

חיים דין: אנחנו ישבנו פורום של עמותות לשמירת שטחי ארץ ישראל וניסינו לגייס כספים לקניית השטחים הפרטיים אבל לצערנו הסכומים היו כל כך גדולים שהמוכר ביקש שלא הצלחנו לעמוד במשימה. מדובר על מיליוני שקלים לשטחים המדוברים.

שמעון וילנאי: חיים הוד מותיקי מטולה המגדל פירות קיץ וחורף רואה במהלך החריג של חברי החקלאים את סוף דרכה של הציונות.

חיים הוד: הסבא רבא שלי שהגיע ב-1882 לאזור הביא איתו הרבה כסף וקנה אדמות בכסף בשביל לייחד את ארץ ישראל, והוא קנה את האדמות מהערבים. והיום החקלאים שלא יכולים להתפרנס מהחקלאות ועוזבים את הענף מציעים את זה לקרן קיימת לקנות אבל קרן קיימת לא נותנת את המחירים שהבני דודים שלנו נותנים, ואז עוברות אדמות הטאבו הפרטיות לידיים זרות וזה סוף המדינה וסוף הציונות.

שמעון וילנאי: מי שאינו מתייאש ואינו משלים עם המצב הוא יואל זילברמן, ראש ארגון השומר החדש.

יואל זילברמן: אנחנו אוהבים את המדינה, אנחנו רוצים להמשיך להיות פה לחיות בשלום באהבה, במקומות שבהם אנחנו חיים. אף אחד לא יצליח לבלבל אותנו, והגיע הזמן שמדינת ישראל תשנה את המדיניות שלה ונתחיל ללכת בכיוון של להחזיק בשטחים האלה בכל מחיר.

ענת דוידוב: זו הכתבה עם כן, התחקיר של שמעון וילנאי כתבנו, שלום לעמי איילון ראש השב"כ לשעבר, אלוף במילואים.

עמי איילון: שלום וברכה.

ענת דוידוב: בוקר טוב, אתה הכרת תופעה כזאתי של חקלאים שנקלעו למצוקה כספית קשה פונים למנהל, פונים לקק"ל ולא נענים.

עמי איילון: קודם כל, אני אישית לא הכרתי ואני חושב שבהנחה שבאמת כל האינפורמציה שנמסרת היא נכונה, זאת הייתה תופעה שבעבר הסיכוי שהיא תקרה הייתה הרבה יותר נמוכה, גם

מצבה של החקלאות היה אחר וכתוצאה מזה מצבם של החקלאים והרצון למכור, וגם התחושה, מצד שני, שאפשר לקנות בקלות רבה, בסופו של דבר זה מתקשר באופן מאוד מאוד ישיר לרפורמה שעברה היום, שעברה בשבועיים שלושה האחרונים.

ענת דוידוב: חוק הקרקעות, נכון.

עמי איילון: זה דיון מאוד מאוד בעייתי כי עבר באמת הרבה מאוד זמן גם קלנדרי וגם רעיוני מאז שפרופסור צבי הרמן שפירא, בקונגרס היהודי הראשון ב – 1897, התחיל בעצם לחנך ולדבר על העקרון של – אדמות ארץ ישראל לא תמכרנה לעולם לידיים פרטיות, ועד היום, שאם אני מבין נכון, קרן קיימת או לא מעוניינת או סדר עדיפויות או פשוט לא מסוגלת כלכלית לקנות קרקע פרטית. אני חושב שגם ברמה הלאומית ואגב, גם ברמה החברתית העיקרון של אדמות המדינה תהינה שייכות למדינה, זה לא רק רעיון לאומי, זה גם רעיון כלכלי חברתי שבעצם בנה את הציונות. ולכן אני אישית מצר על זה שהעיקרון שבנה את המדינה כמו גם העובדה שחוק יסוד, אגב אנחנו אולי שוכחים אבל חוק יסוד: מקרקעי ישראל, עובר כמעט ללא דיון, אם אני מבין נכון זה בכלל חלק מחוק ההסדרים, זה נושא שגם בהיבט החוקתי צריך להטריד אותנו מאוד מאוד, זה דיון בפני עצמו.

ענת דוידוב: כלומר, עוד דקה לעניין הזה ואז נעבור לדברים נוספים, אם בא חקלאי שהוא בעל אדמה פרטית והוא באמת נקלע לקשיים המדינה צריכה לעזור לו, וכן צריכה להיות מעוניינת במקרה הזה כי לא מדובר בסתם עסק מדובר באדמה.

עמי איילון: תראי, זה עסק, זה בדיוק העניין, העניין הזה מאוד מאוד מורכב, הרי לכאורה יש זכות הקניין והקניין הפרטי. ואם אני מבין נכון זה הרעיון המרכזי שעליו נתניהו ראש הממשלה מתכוון בעצם להניע את הכלכלה הישראלית. ומצד שני המדינה לכאורה צריכה להתערב, היא יכולה להתערב פעמיים, פעם אחת בלסייג מכירה אפילו של קרקע פרטית, בבחינה אמיתית של למי זה עובר, בשעתו זה הטריד אותנו מאוד. סביב הפרטה של כל נכסי מדינה. אתה בסופו של דבר שואל – האם הנכס הזה, יכול להיות חברת חשמל ששולטת על כל האנרגיה של מדינת ישראל או קרקעות המדינה או כל דבר אחר האם זה עובר לידיים שהן ידיים עויינות.

ענת דוידוב: מה שנקרא מדינה מופרטת.

עמי איילון: נכון. לא, המדינה המופרטת זה בדרך כלל לכאורה בעיה חברתית אבל יש פה גם בעיה בטחונית ממדרגה ראשונה אני מדבר על מקרה של חשמל או אני מדבר אנרגיה או במקרה הזה יש הבדל בין ידיים זרות לבין ידיים עויינות.